

Inventering av orre i Osby och Östra Göinge kommuner våren 2018



Foto: Mikael Gustafsson/N



Naturskyddsföreningen
Göinge

Bakgrund

Inför våren 2018 gjorde SkOF ett utprop om att man önskade en bättre bild av utbredningen av orre i Skåne. Man befarade att orren hade minskat kraftigt och nu endast fanns i Örkelljunga och Hässleholms kommuner. En lite märklig tanke eftersom ingen av dessa kommuner haft en särskilt stark stam av skogshöns tidigare och att både orre och tjäder blir vanligare ju längre mot norr i Skåne man kommer. Att populationen i framför allt Osby kommun fortsatt var god hade flera ornitologer boende i området koll på.

Naturskyddsföreningen i Göinge tog upp frågan på sitt årsmöte och en inventering under våren 2018 planerades.

Genomförande

Osby och Östra Göinge kommuner delades upp mellan 10 olika inventerare. Ett problem med den här typen av inventeringar är att det är lätt att begränsa sig till lokaler kända från tidigare inventeringar. När det gäller Göinge så fanns det en inventering från 70-talet och då fanns orren "överallt", dvs gott om spel på många myrar, kalhyggen, ängar osv. Den inventeringen var därför långt från heltäckande.

Efter detta har bara rapporter inkommit från enstaka lokaler och det speglar mer vilka lokaler ornitologer besökt än den faktiska utbredningen. Många nu aktiva lokaler kan därför missas om man bara går på tidigare rapporter.

Vi satte oss därför ner och hittade ett 80-tal potentiella myrområden som vi trodde kunde hysa orre. Inga hyggen eller ängsområden togs med då vi bedömde det skulle bli för svårt att hitta dessa. Inventerarna uppmanades dock att lyssna av de lämpliga områden som passerades under inventeringsrundorna. Lokalerna delades upp mellan de 10 inventerarna och inventeringen genomfördes 15/3 - 10/5.

Inventerarna bodde oftast ute i sina inventeringsområden och hade mycket bra koll på lokalerna mm. Kontakt togs också med närboende till de flesta myrarna för en aktuell status, om man hade hört orre åren innan osv.

Att inventera orre är mycket tidskrävande. Framför allt eftersom de endast är riktigt aktiva under en kort tid på dygnet. Inventerarna

uppmanades att vara på plats ca 04:30, men att fortsätta inventera fram till ca 07:30.

Att det kan vara vanskligt att bedöma populationen från bara enstaka besök fick vi erfara då vi bl.a. hade en bra lokal där endast 2-3 tuppar spelade klockan 5 på morgonen, men sedan ca 15 tuppar spelade klockan 8:30 samma morgon! På en annan lokal hade vi spel av 5 tuppar klockan 04:30, men efter 04:45 och framåt var det knäpp tyst.

Lokalerna besöktes därför vid flera tillfällen, men efter att orre konstaterats på en lokal så prioriterades fler lokaler framför återbesök.

Om man hörde spel så skulle antalet spelande tuppar uppskattas. Detta är oftast inget problem om det rör sig om 2-3 tuppar, men om det är flera så bör man försöka hitta en upphöjd plats för att göra en bättre bedömning. Flera av lokalerna är dock lättillgängliga så det underlättade inventeringen.

En "normal" morgon kan en inventerare hinna med ca 2-5 lokaler, lite beroende på hur tätt de ligger. Total inventeringstid under våren ligger på ca 200 mantimmar.

Två av områdena blev av olika anledningar inte inventerade (NV Visseltofta och NO Lönsboda). I båda dessa områden finns rapporter om orre från de senaste 15 åren så dessa behöver följas upp under våren 2019. Sammanställningen är därför en underskattning av den verkliga populationen.

Resultat

Totalt 131 spelande tuppar på totalt 17 lokaler noterades. 15 lokaler i Osby kommun och två i Östra Göinge kommun. Dessutom noterades 25 orrar på två olika lokaler i Småland (avlyssnade från Skåne...).

Lokalerna finns både som karta och tabell längre bak. Eftersom det har funnits problem med ornitologer från södra Skåne som stör ugglor med bandspelare mm. under våren och t.o.m. spolierat häckningar på det viset så avslöjas inga lokaler publikt i t.ex. tidningar, nyhetsbrev, mail eller på Artportalen. Risken med närgångna fotografer som sätter upp gömslen och stör de sista Skånska orrarna är helt enkelt

för stor. Vi rekommenderar de som vill se orre att besöka Taglamyren där ett 25-tal orrar spelar bekvämt nedanför fågeltornet eller Vakö myr från Smålandssidan (Låkan) där man kan höra orre från flera olika delar av myren.

Sammanfattning

Man kan sammanfatta att ju närmare Smålandsgränsen lokalen ligger, desto bättre är den. Vakö myr och Taglamyren på Smålandssidan har båda stabila populationer av orre och fungerar troligen som baslokaler i området. Härifrån kan orren sedan ta lämpliga områden i besittning in på Skånesidan.

De flesta av årets lokaler var kända sedan tidigare och ingen lokal hade mer än 20 spelande tuppar.

Två av lokalerna låg på myrar med torvbrytning där orrarna satt uppe på plastade torvblock och spelade! Detta indikerar att för själva spelet är det de öppna ytorna orren behöver och bara miljön i övrigt funkar så kan orren finnas kvar trots torvtäkt.

Åbuamossen på gränsen mellan Hässleholm och Osby kommun som på 70-talet hade en mindre population orre skulle därför fortfarande kunna fungera. Den är öppen pga torvtäkt. En av våra inventerare avlyssnade

Åbuamossen vid tre tillfällen utan resultat. Flera närboende har fått i uppgift att rapportera ev. orrar och även en maskinförare på mossen har lovat att hålla ögonen öppna.

Området norr om Lönsboda som inte blev inventerat har troligen gott om orre. Även området kring Visseltofta som ej inventerades har tidigare haft orre, b.a. på ängar och hyggen och bör kollas igen.

Att jämföra med tidigare inventeringar är vanskligt då detta troligen mer speglar inventeringsinsatsen än de faktiska populationerna.

70-talets inventering pekade mot en större population i området, men kan å andra sidan varit en kraftig underskattning då den inventeringen inte var lika omfattande. Senare inventeringar och rapporter har mer varit stickprov än regelrätta inventeringar.

Vi tror även att det finns lokaler i de inventerade områdena vi missat vid årets inventering och även dessa skall följas upp 2019.

Tilläggas kan även att det i hela området finns tjäder. Flera sågs längs grusvägarna. Att inventera tjäder är dock en helt annan utmaning då de är spridda över hela skogsområdet och inte har lika koncentrerade spel.

Lokalnamn	Kommun	Antal spelande tuppar
1	Östra Göinge	1
2	Östra Göinge	5
3	Osby	5
4	Osby	10
5	Osby	5
6	Osby	10
7	Osby	20
8	Osby	5
9	Osby	5
10	Osby	10
11	Osby	15
12	Osby	4
13	Osby	10
14	Osby	1
15	Osby	15
16	Osby	5
17	Osby	5